

Menig dorp heeft een straat die naar een van zijn pastoors is genoemd. Maar waar wordt de honderdste verjaardag van het overlijden van een pastoor met een herdenkingssymposium opgeluisterd? In Nieuwegein, het voormalige Jutphaas, waar in 1910 mgr. Van Heukelum overleed. Hij was decennialang in het toenmalige aartsbisdom de toonaangevende geestelijke als het om de bouw en inrichting van kerkgebouwen ging. Geboren in 1834 te Pannerden ontwikkelde hij al vroeg interesse in kerkelijke kunst. Hij behoorde tot de eerste wijdingsklas van het jonge aartsbisdom. Als grootseminarist op het net gestichte Rijsenburg koos zijn klas hem uit om bij gelegenheid van de priesterwijding in 1859 aartsbisschop Zwijsen een kelk aan te bieden. Van Heukelum richtte zijn schreden naar Duitsland en kwam daar via de Duitse Katholiekdagen in contact met de voormannen van de Duitse neogotiek. Deze inspiratie en de invloed van de Nederlandse letterkundige Joseph Alberdingk Thijm zou hem nooit meer verlaten. Benoemd als kapelaan aan de Utrechtse Catharinakerk werd hij de inspirator van de neogotische restauratie. Weldra met grote steun van aartsbisschop Andreas Schaepman, die eerst zijn seminariepresident was, vervolgens zijn pastoor en tenslotte zijn bisschop, stichtte Van Heukelum het Sint Bernulphusgilde. Dat was een genootschap van geestelijken en kunstenaars die zich ten doel stelden de enige ware christelijke kunst, de gotiek, weer in de kerkbouw in te voeren. Van Heukelum werd een bijna oppermachtig bouwinspecteur. Naast het gilde stichtte hij een tijdschrift, het Gildeboek, en vervolgens het Aartsbisschoppelijk Museum. In 1873 werd de energieke kapelaan pastoor van Jutphaas en bouwde hij daar een kerk, geheel naar zijn eigen neogotische ideeën. Dat werd een juweel van Utrechtse neogotiek, onder andere bejubeld door de staatsman en dichter dr. Herman Schaepman.

Honderd jaar na Van Heukelums overlijden herinneren aan hem de magnifieke kerk waar de herdenking plaatsvond, en vervolgens zijn museum dat uitgroeide tot Museum Catharijneconvent.

Casper Staal